

rodním poklesem cen, který ještě v minulém roce trval. Na druhé straně se právem uvádí, že pro vzestup určitých cen, pokud k němu došlo, byly rozhodující motivy jiné než měnové. Zkrátka bohatost hospodářských jevů připouští, že každý může setrvati při své pravdě a že tím, a to je hlavní — stanoviska zdánlivě nesmířitelná se sblížila. Projevilo se to krásně na valné hromadě Národní banky, kde byla všemi bez výjimky konstatována důvěra ve vedení Národní banky a zejména v jejího guvernéra. Jest nepopíratelnou zásluhou Englišovou, že se nesplnily obavy z devalvačních následků, neboť dovedl-li si Engliš vybojovati provedení devalvace, dovedl si i uhájeti svůj názor, že devalvace bude provedena jen v těch mezích, jaké jí určil, a že nebude jen počátkem nových měnových experimentů. To byla hlavní obava těch, kdo se proti devalvaci stavěli, kdo viděli, u koho nalézají devalvace nejnadšenějšího přijetí a kdo se dokonce obávali úspěchu devalvace, aby to nebyl důkaz pro otevřené inflacionisty, že měnové experimenty možno vskutku prováděti beztréstně. Snad nikomu druhému nebyl by se zdařil tento boj na dvě fronty tak, jak jej vybojoval Engliš. Jak vynikající měrou se uplatnila autorita Englišova, nejlépe jest zřejmo z toho, že dnes, v době předvolební, tedy v době, kdy si málokterá politická strana ukládá rezervu, experiment měnový jest mimo diskusi. Ať již jsou jakékoliv názory o jednotlivých Englišových koncepcích, jedno jest jisto, že ve stabilisaci hospodářských poměrů měl obdivuhodně šťastnou ruku. Ačkoli málokteré opatření Englišovo nebylo odvážné a obešlo se bez vážných námitek, přece Engliš dovedl je provésti tak, že z nich vytěžil maximum prospěchu a minimum škody. Nebylo to snad stoprocentní splnění všech nadějí, ale nebylo to ani stoprocentní splnění všech obav, naopak pozitivní výsledky převyšovaly vždy nad výsledky negativními. To platí o devalvaci, ale to platí na př. i o soupisu a odvodu hodnot. Bylo to opatření, o němž bylo rozhodnuto v době, kdy mezinárodní poměry ukazovaly, že bude nutno sebrati veškeré síly, zejména ty, které hrozily při nějakém konfliktu státi se nedosažitelnými. Soupis a odvod vztahoval se na drahé kovy a hodnoty znějící na cizí měnu. Byl obligatorní, blížil se tedy velmi vyvlastnění. Jeho vlastní provedení přišlo do doby, kdy se zdálo, že již není potřebí mobilisovati tak ohromné prostředky, kdy naopak každé zvýšení mobility Národní banky bylo jen novým důvodem, aby se útočilo na její liberálnost, že je tu tolik peněz a přece se s nimi nic užitečného nedělá. Provádění soupisu i odvodu dalo se však klidně, rozumně, takže k trvalejšímu zneklidnění, které by mělo nějaké vážnější hospodářské následky, nedošlo, naopak zvýšil se zájem o státní papíry, který již před tím — a to je Englišova specialita — byl soustavně pěstován. Stalo se tak zejména zavedením bursovního lombardu, který měl splniti výhody požadovaných operací na volném trhu, aniž by uváděl Národní banku do nebezpečí, které v sobě operace na volném trhu za našich poměrů skrývají. Ani bursovní lombard nebyl bez nebezpečí, zejména, že bude spekulacně zneužit, ale prozatím i zde byla nalezena cesta, která vytěžila výhody a vyhnula se risku. Jest jisto, že význam Englišův tkví v jeho originalitě, v jeho iniciativnosti a houževnatosti, bylo by ale nesprávně podceňovati jeho cit pro určité meze účelnosti, a hlavně jeho cílevědomost, že se nedá odvrátiti od vytčené dráhy, a jeho autoritu; že dovede nejen nalézt cestu, ale i o její správnosti přesvědčiti.

L.

FINANCOVÁNÍ VÝVOZU věnuje se nyní zvýšená pozornost, právem, poněvadž není pochybnosti o tom, že překonání krise jest u nás v bezprostřední souvislosti s obnovou našeho vývozu.

Vládou byl předložen a parlamentem již schválen zákon zvyšující *státní záruky za vývozní úvěry* o 1 miliardu, tedy celkem na 1850 milionů. Vedle rozšíření ciferného byla možnost poskytovati státní záruky na vývozní úvěry rozšířena i na jiné úvěry dodavatelské, které bezprostředně úvěry vývozními nejsou, ale stejný účel sledují. To vše souvisí s financováním vývozu do Ruska. Rusové žádají, aby byl financován půjčkou,

kteřá by se Rusku poskytla. S naší strany se ovšem pokládá za vhodnější, bude-li úvěr poskytnut zdejšímu vývozci než Rusku jako dovozci. Rusům by ovšem velmi záleželo na tom, aby svůj požadavek u nás prosadili, ne snad proto, že by to byla pro ně ve styku s Československem tak značná výhoda, ale že by to byl praejudic pro ostatní státy. Patrně dojde ke kompromisu, že aspoň určitá část finančních prostředků bude se týkati ruského vývozu jako celku a jiná část bude poskytována na konkrétní vývoz individuálně. Podle dosavadního znění zákona nebylo by však možno použití státní záruky na úvěry, které nejsou vázány na konkrétní dodávku; proto byl zákon změněn. Zajímavé a účelné je také ustanovení, že státní záruka nabývá účinnosti i když nedojde se svolením ministerstva financí zcela nebo z části k dodávce. To znamená, že se mohou za dnešních nejistých poměrů vyskytnouti případy, že bude možno provést dodávku, ale k zaplacení jejímu že by nedošlo; pak ovšem dá ministerstvo financí přednost tomu, zaplatiti menší škodu, která vznikne z neuskutečnění vývozu, než aby platilo vývoz celý. Státní záruky za vývozní úvěry jsou jedním z mála opatření státní správy, která měla sto-procentní úspěch. Nevyskytl se dosud případ, že by došlo k uplatnění záruky. Příčina je v tom, že se záruky poskytují velmi obezřetně, věcně a hlavně beze všeho zřetele k politickým protekcím.

Podpoře vývozu má také sloužiti *přímé financování vývozu Národní bankou*. Stanovy Národní banky vyžadují zpravidla tři podpisů na obchodní směnce, aby ji Národní banka mohla eskontovati, a to při vývozu byl by to podpis tuzemského vývozce, zahraničního kupce a financujícího peněžního ústavu. Takovéto směnky eskontuje Národní banka za 3½ %. Má-li se dostati tohoto levného eskontního úvěru přímo vývozci, bude nutno nahraditi třetí podpis. Podle stanov Národní banky může býti nahrazen zástavou cenných papírů. Za opatření této zástavy musil by vývozce ovšem také zaplatiti. Proto se jedná o to, aby záruku tuto převzal stát, který by za tím účelem deponoval u Národní banky na př. 300 milionů státních papírů k tomu účelu vydaných. Pamatuje se i na to, že nebude možno opatřiti ani druhý podpis, t. j., že cizozemský kupec odmítne směnku vystaviti. Pak ovšem by nezbývalo nic jiného, než aby druhý podpis poskytl některý veřejný úvěrní ústav. Směnka taková zůstává pak směnkou obchodní jediné svou povahou. Bude proto nutno tím přísněji tuto povahu zkoumati. Proto také má býti tato formální výjimka zpravidla omezena toliko na vývozní úvěry, limitována určitou částkou a má to býti opatření mimořádné a proto jen přechodné, které má normální vývozní úvěr toliko dočasně doplňovati, nikoli nahrazovati. Národní banka tu vychází průmyslu vstříc podobně, jako vyšla již dříve vstříc zemědělství (obilní listy), a berouc v úvahu mimořádné poměry, dočasně uvolňuje svou normální praksi. L.

AKCE VE PROSPĚCH ZÁKONA NA OCHRANU ROZHLASU PŘEDRUŠENÍM. Ministerstvo pošt a telegrafů připravilo již definitivní text osnovy zákona, kterým bude rozhlasový poslech chráněn před rušením různými elektrickými zařízeními a podobně. Osnova je právě předmětem meziministerského připomínkového řízení, které bude v nejbližších dnech skončeno a které podle předběžných zpráv dopadne jistě příznivě. Potom nebude již překážek, aby osnova byla v nejbližší době předložena parlamentu k schválení.

Rozhlasoví posluchači pamatují se jistě, že o podobném zákoně mluví se a píše již několik let a že bylo již mnoho schůzí, na kterých byly probírány nejrozmanitější návrhy a na kterých také byly často pronášeny hlasy nepříznivé. Dnes však je situace značně změněna: veřejnost je přesvědčena, že rozhlas přestal již dávno býti pouhou zábavou a hříčkou malého počtu lidí, nebo že by rozhlas byl luxusní vymoženost. Rozhlas stal se jedním z hlavních nástrojů a šířitelů vzdělání, poučení a kultury v nejširším slova smyslu. Mimo to má ovšem stát sám na roz-